

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Savižudybių psichosocialinės problemos ir prevencijos galimybės	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): lekt. Kamilė Pociūtė Kitas / a (-i): prof. dr. S. Lesinskienė, doc. dr. G. Bulotienė, lekt. dr. Asta Dervinytė-Bongarzoni, lekt. Rokas Šambaras, lekt. Vilma Andrejauskienė, lekt. Paulina Kiškytė	VU MF KMI Psichiatrijos klinika Lekt. Kamilė Pociūtė Čiurlionio g. 21, 121 kab. Vilnius, LT-01112 el. paštas: kamile.pociute@mf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdyimo laikotarpis	Vykdyimo kalba (-os)
Paskaitos, seminarai nuotoliu ir savarankiškas darbas	Pavasario ir rudens semestrai	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: mokėti anglų kalbą B1 lygiu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas
Įgyti mokslinių žinių apie biologinius, psichologinius ir socialinius suicido ir savižalos etiologinius, intervencijos bei prevencijos veiksnius; ugdyti gebėjimą atpažinti suicido riziką ir nukreipti pagalbos.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai įgys mokslinių žinių apie suicido ir savižalos etiologinius, rizikos veiksnius, vystymąsi, pasekmes, pagalbos galimybes, prevencijos principus. Išmanys suicidiškumo aspektų skirtumus tarp lyčių, kultūrų, amžiaus grupių, psichikos ir lėtinėmis somatinėmis ligomis sergančių asmenų. Įgys žinių apie įspėjamuosius suicido ženklus, pokalbio su savižudybės krizę patiriančių žmogumi bazinius principus. Įgys žinių reikalingų emocinei gerovei ugdyti bei emocinei paramai suteikti.	Paskaitos Seminarai Pateiktų užduočių sprendimas ir aptarimas seminarų metu Literatūros bei vaizdinės medžiagos studijavimas ir aptarimas Atvejų analizė ir aptarimas Įgūdžių diskusijose ugdytas Grupinis darbas Savarankiškas darbas	Egzaminas - teorinių žinių vertinimas raštu (testas) Aktyvus darbas seminarų metu (paskirtų užduočių atlikimas, aktyvus dalyvavimas diskusijose)

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Savižudybės fenomenologija ir epidemiologija. Kelias nuo suicidinių minčių iki suicidinio bandymo. Mitai, stigma, nuostatos. Suicidinis elgesys vaikų, paauglių ir suaugusiųjų amžiuje. Suicidinis elgesys tarp onkologinių bei kitomis lėtinėmis ligomis sergančių pacientų. Kultūriniai skirtumai bei skirtumai tarp lyčių. Suicidinio elgesio pichosocialinės pasekmės.	4		5				9	15	Savarankiškai išanalizuoti, apžvelgti literatūrą pateiktomis temomis arba atlikti kitas paskirtas užduotis.
2. Savižala ir savižalos būdai, tiesioginė, netiesioginė savižala, klasifikacija. Savižalos dinamika gyvenimo eigoje. Savižalos funkcijos. Savižalos mechanizmo teorijos, biopsichosocialinių priežasčių samprata. Baziniai pagalbos principai.	4		6				10	15	Savarankiškai išanalizuoti, apžvelgti literatūrą pateiktomis temomis arba atlikti kitas paskirtas užduotis.
3. Suicido proceso teorijos. Genetiniai, neurobiologiniai, raidos, socialiniai, kognityviniai ir kiti suicidiškumo aspektai. Psichiatriniai sutrikimai ir suicidiškumas. Suicido rizikos ir apsauginiai veiksniai.	4		6				10	15	Savarankiškai išanalizuoti, apžvelgti literatūrą pateiktomis temomis arba atlikti kitas paskirtas užduotis.
4. Suicido atpažinimas, išpėjamieji ženklai, įvertinimas, rizikos laipsnio nustatymas. Prevencija ir intervencija. Psichologinės ir farmakologinės pagalbos principai. Saugumo planas. Kontakto mezgimas, nukreipimas, informacijos suteikimas. Artimojo savižudybė, gedulas, pagalbos principai artimajam.	4		6				10	15	Savarankiškai išanalizuoti, apžvelgti literatūrą pateiktomis temomis arba atlikti kitas paskirtas užduotis.
5. Emocijų reguliacija, atsparumas, streso samprata, savipagalbos būdai. Perdegimas, rizikos veiksniai, prevencijos galimybės, pagalba. Emocijų reguliacijos įgūdžių lavinimas. Dėmesingumo įgūdžiai. Tarpasmeninių santykių kūrimo įgūdžiai. Distreso toleravimo įgūdžiai. Psichologinės, psichoterapinės, psichiatrinės pagalbos galimybės Lietuvoje.	3		6				9	22	Savarankiškai išanalizuoti, apžvelgti literatūrą pateiktomis temomis arba atlikti kitas paskirtas užduotis.
Iš viso	19		29				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas – testas raštu	80 %	Pabaigus kursą	Teste raštu pateikiama 20 uždaru klausimų su atsakymo variantais, iš kurių vienas yra teisingas. Bendras balų skaičius keičiamas į pažymį pagal toliau pateiktą schemą: 8: 19-20 teisingų atsakymų

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
			7: 16-18 teisingų atsakymų 6: 13-15 teisingų atsakymų 5: 10-12 teisingų atsakymų 4: 7-9 teisingų atsakymų 3: 5-6 teisingų atsakymų 2: 3-4 teisingų atsakymų 1: 0-2 teisingų atsakymų
Darbas seminarų metu	20 %	Semestro metu	Vertinamas studentų aktyvumas pagal toliau pateiktą schemą: 0: nedalyvauja arba beveik nedalyvauja diskusijose, praleido daugiau nei trečdalį paskaitų ir seminarų 1: mažai dalyvauja diskusijose, atsako į užduodamus klausimus, bet neužduoda papildomų klausimų 2: aktyviai dalyvauja diskusijose, atlieka paskirtas užduotis, užduoda papildomus klausimus

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
David A. Jobes	2019	CAMS sistema. Savižudybių rizikos valdymas bendradarbiaujant		https://tuesi.lt/wp-content/uploads/2022/09/CAMS_sistema_Savizudybiu_rizikos_valdymas_elektronis.pdf
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	2023	Dėl Nacionalinio savižudybių prevencijos veiksmų 2020–2024 metų plano patvirtinimo		https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/25d91842f28811eab72ddb4a109da1b5/asr
A. Ūsienė, Ž. Našlėnė	2023	Visuomenės sveikatos netolygumai 2023, Nr. 3(49). Savižudybės Lietuvoje 2010–2022 m.		Higienos institutas
Matthew K. Nock	2017	The Oxford Handbook of Suicide and Self-Injury		Oxford University Press
T. Jans ir kiti	2018	Suicide and Self-harming Behaviour (IACAPAP)		https://iacapap.org/_Resources/Persistent/94537de96a1af68bb8/E.4-Suicide-update-2018.pdf
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	2022	Dėl Pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo		https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/4488a5b040f311edbf47f0036855e731
E. Kučinskaitė	2017	Be pavadinimo Nusižudžiusiųjų artimųjų istorijos, padedančios išgyventi.		Alma Littera
Internetinę svetainę administruoja: Higienos instituto Psichikos sveikatos centro Savižudybių prevencijos skyrius	2018	Tu esi		https://tuesi.lt/
E. Žilinskas ir S. Lesinskienė	2023	Suicide literacy and attitudes toward psychological help-seeking: a cross-sectional study of students		https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/03000605231172452?icid=int.sj-abstract.citing-articles.7

C. Nuij ir kiti	2021	Safety planning-type interventions for suicide prevention: meta-analysis		https://www.cambridge.org/core/journals/the-british-journal-of-psychiatry/article/safety-planningtype-interventions-for-suicide-prevention-metaanalysis/D6ED382A1C3F5CD29E56AED0557A8235
Papildoma literatūra				
Christine Yu Moutier ir kiti	2021	Suicide Peršventino: Stahl's Handbooks		Cambridge University Press
K. Michel ir kiti	2015	Assip -attempted Suicide Short Intervention Program: A Manual for Clinicians	1	Hogrefe & Huber
Kees van Heeringen	2018	The Neuroscience of Suicidal Behavior		Cambridge University Press
Rasa Borodina	2020	16 gydančių istorijų: kai gyvenimas užknisa		Tobulėjimo projektai
J.Benjamin, B.Pfluger	2019	Nepažįstamasis ant tilto: mano kelionė iš nevilties į viltį		Sofoklis
I. Juodkūnė	2019	Rytoj vėl patekės saulė		Alma Littera
Pasaulio sveikatos organizacija	2019	Tarptautinė ligų klasifikacija, vienuoliktasis leidimas		https://icd.who.int/en
S. Lesinskienė ir kiti	2022	Analysis of Attempted Suicide in a Pediatric Setting: Extracted Notes for Clinical Practice and Complexity of Help		https://www.mdpi.com/1660-4601/19/14/8604
G. Bulotienė ir K. Pociūtė	2019	Interventions for Reducing Suicide Risk in Cancer Patients: A Literature Review		https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7909181/